

Bruselj, 22.12.2020
COM(2020) 819 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
o izvajanju Uredbe (ES) št. 450/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o indeksu
stroškov dela (ISD)

I. UVOD

Uredba (ES) št. 450/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2003 o indeksu stroškov dela (ISD)¹ določa za države članice skupni okvir za pripravo primerljivih indeksov in njihovo predložitev Komisiji.

Indeks stroškov dela meri četrtnetne spremembe v skupnih stroških dela na uro, ki jih plačajo delodajalci, kar omogoča spremljanje razvoja na področju stroškovnega pritiska, ki izhaja iz proizvodnega dejavnika „delo“. ISD spada v družino euro-kazalnikov, ki zagotavljajo informacije o gospodarskem razvoju v euroobmočju. Eurostat na svojem spletišču² objavlja četrtnetna sporočila za javnost o indeksu stroškov dela na uro, ki vsebujejo popoln sklop podatkov, razčlenjenih po gospodarskih dejavnostih in komponentah stroškov dela (stroški plače in neplačni stroški). Spletišče vključuje tudi medčetrtnetne in medletne stopnje rasti.

Komisija mora v skladu s členom 13 Uredbe (ES) št. 450/2003 vsaki dve leti predložiti poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu. Ker so bile pretekle serije analizirane v prejšnjih poročilih, se v tem poročilu preučuje kakovost podatkov o indeksu stroškov dela, ki so bili prejeti po tem: od drugega četrtnetja 2018 (2018Q2) do prvega četrtnetja 2020 (2020Q1). Ker je bilo Združeno kraljestvo članica Evropske unije do 31. januarja 2020, so bili podatki o ISD, ki jih je predložila ta država, prav tako vključeni v to poročilo.

Komisija je julija 2003 sprejela Uredbo (ES) št. 1216/2003³, ki natančneje določa postopke, ki jih morajo države članice upoštevati pri pošiljanju indeksov Komisiji, koledarske in sezone prilagoditve indeksov, ki jih je treba izvesti, ter vsebino nacionalnih poročil o kakovosti. Marca 2007 je Komisija sprejela Uredbo (ES) št. 224/2007⁴. Z njo se spreminja Uredba (ES) št. 1216/2003 in razširja obseg indeksa stroškov dela tako, da vključuje tudi gospodarske dejavnosti, opredeljene na področjih L, M, N in O NACE Revizija 1. V zadnje navedena področja so vključene predvsem netržne storitve, ki imajo lahko drugačno dinamiko od tržnih storitev. Komisija je poleg tega avgusta 2007 sprejela Uredbo (ES) št. 973/2007⁵ o spremembi več pravnih aktov o posebnih statističnih področjih, vključno z indeksom stroškov dela, za izvajanje statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti, določene v NACE Revizija 2.

V Prilogi I k Uredbi (ES) št. 1216/2003 je kakovost indeksa stroškov dela opredeljena po naslednjih merilih: ustreznost, natančnost, točnost pošiljanja podatkov, dostopnost in jasnost,

¹ UL L 69, 13.3.2003, str. 1.

² Četrtnetna sporočila za javnost se objavljajo na datume, ki so določeni v koledarju objav; oboje je na voljo na spletišču Eurostata (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/main> – na voljo v angleščini, francoščini in nemščini).

³ Uredba Komisije (ES) št. 1216/2003 z dne 7. julija 2003 o izvajanju Uredbe (ES) št. 450/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o indeksu stroškov dela (UL L 169, 8.7.2003, str. 37).

⁴ Uredba Komisije (ES) št. 224/2007 z dne 1. marca 2007 o spremembi Uredbe (ES) št. 1216/2003 glede gospodarskih dejavnosti, ki so zajete v indeksu stroškov dela (UL L 64, 2.3.2007, str. 23).

⁵ Uredba Komisije (ES) št. 973/2007 z dne 20. avgusta 2007 o spremembi nekaterih uredb ES o posebnih statističnih področjih, ki izvajajo statistično klasifikacijo gospodarskih dejavnosti NACE Revizija 2 (UL L 216, 21.8.2007, str. 10).

primerljivost, skladnost in popolnost. Ker sta se dostopnost in jasnost v prejšnjem poročilu ISD⁶ šteli za zadovoljivi, se bomo osredotočili na ustreznost, popolnost, točnost, natančnost, primerljivost in skladnost.

II. SPLOŠNI NAPREDEK OD ZADNJEGA POROČILA

Z zakonodajnega vidika od sprejetja zadnjega poročila ni bilo sprememb. Vendar je izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije vplival na agregate EU. Tako od 1. četrtertletja 2020 objave ISD odražajo novo sestavo EU-27.

Podatki o ISD so se še naprej zbirali z uporabo standardov SDMX za izboljšane prenose podatkov, letna poročila o kakovosti pa so bila posodobljena pravočasno do roka, tj. pred koncem leta po zaključku referenčnega obdobja.

Podlaga za podatke o ISD se je določila glede na novo referenčno leto (2016), za katero so novi referenčni podatki, pridobljeni iz zadnje ankete o stroških dela (LCS2016), postali razpoložljivi leta 2019.

Podatki o ravneh stroškov dela na uro so bili posodobljeni v treh mesecih po referenčnem letu, in sicer na podlagi podatkov o ISD za leto 2019.

Nazadnje, delovna skupina za statistiko trga dela (LAMAS – *Labour Market Statistics Working Group*) je potrdila novo predlogo, ki jo je oblikoval Eurostat za zbiranje informacij o modelih sezonskega prilagajanja, ki jih države članice uporabljajo v okviru ISD.

Podrobnosti o teh spremembah so predstavljene v naslednjih odstavkih.

2.1 Izboljšani standardi za zbiranje podatkov

Za prejemanje podatkov držav članic in pripravo ISD ter tudi za predložitve podatkov o ISD Evropski centralni banki se še naprej uspešno uporablja zadnja različica podatkovnih struktur za izmenjavo statističnih podatkov in metapodatkov (SDMX – *Statistical Data and Metadata eXchange*)⁷.

Za obveščanje držav članic o težavah na področju informacijske tehnologije, ugotovljenih pri njihovih prenosih ISD, se je uporabljalo samodejno orodje za potrjevanje (STRUVAL).

2.2 Določitev novega referenčnega leta za ISD

Podatki o indeksih stroškov dela so predstavljeni v obliki indeksnih števil, izraženih v razmerju do določenega baznega leta, v katerem je njihova vrednost po definiciji 100. Posledično indeksna števila izražajo skupno povišanje stroškov dela glede na bazno leto.

⁶ COM(2017) 71.

⁷ <http://sdmx.org/> (na voljo samo v angleščini).

Bazno leto je izbrano tako, da sovпада z zadnjo štiriletno anketo o stroških dela, ki zagotavlja referenčne podatke za ravni stroškov dela. Tako se lahko podatki o ISD, izraženi v zadevnem baznem letu, neposredno združujejo (pomnožujejo) s podatki iz ankete o stroških dela, da se dobijo ocene ravni stroškov dela za zadnje leto, za katero so na voljo podatki o ISD.

Po objavi novih podatkov iz ankete o stroških dela za novo obdobje, tj. referenčno leto 2016, se je podlaga za področje ISD ustrezno določila glede na novo referenčno leto. Od junija 2019 so podatki o ISD izraženi v novem baznem letu 2016 = 100.

2.3 Ravni stroškov dela na uro

Eurostat je od prve izdaje v aprilu 2016 še naprej uspešno objavljал letne ocene stroškov dela na uro po področjih NACE Rev. 2. Te ocene temeljijo na ravneh stroškov dela in trendih indeksa stroškov dela ter se pripravijo tri mesece po koncu referenčnega obdobja. Zajeta so vsa področja po NACE, razen NACE Revizija 2 področja „L“ (poslovanje z nepremičninami).

2.4 Poročila o kakovosti

Poročila o kakovosti, ki so jih predložile države članice, so bila pravočasno obdelana z uporabo zadnje različice orodja za obdelavo metapodatkov evropskega statističnega sistema (*European Statistical System Metadata Handler*) in dana na voljo vsem uporabnikom⁸.

2.5 Prilagoditve za vpliv sezone in koledarja

Eurostat je analiziral sezonsko in koledarsko prilagojene serije, ki so jih poslale države članice, ter med državami primerjal rezultate, ki so bili oktobra 2019 predstavljeni v okviru delovne skupine za statistiko trga (LAMAS-LMI).

Eurostat je predstavil tudi novo predlogo, ki jo bodo države članice uporabljale od leta 2020 za poročanje o postopkih in modelih, uporabljenih za sezonsko prilagoditev serij ISD. Vzporedno je bil razvit poseben program kot dodatek k programski opremi Jdemetra+, tako da se lahko predloga usklajeno in samodejno izpolni.

III. KAKOVOST PODATKOV

3.1 Ustreznost

Komisija in Evropska centralna banka za oceno morebitnega inflacijskega pritiska zaradi sprememb na trgu dela uporabljata indeks stroškov dela na opravljeno uro, ki kaže kratkoročni razvoj stroškov dela. Kmalu po tem, ko so podatki na voljo, je treba izračunati indeks za vsako državo članico, EU kot celoto in euroobmočje. Indeks stroškov dela je pomemben tudi za socialne partnerje, vključene v pogajanja o plačah, in samo Komisijo, da lahko spremlja kratkoročne spremembe na področju stroškov dela. Indeks stroškov dela je

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lci_esms.htm.

eden od glavnih evropskih ekonomskih kazalnikov⁹. Nazadnje, podatki o ISD se uporabljajo za indeksacijo cen v nekaterih velikih gospodarskih pogodbah, ki trajajo več let.

Poleg povpraševanja uporabnikov po informacijah o četrtletnih odstotnih spremembah stroškov dela, kot so izmerjeni z indeksom stroškov dela, se je še naprej povečevalo tudi zanimanje za informacije o stroških dela v absolutnem smislu (v eurih na uro). Eurostat je še naprej aprila vsako leto objavil ocene stroškov dela na uro v eurih in nacionalnih valutah z razčlenitvijo po NACE Revizija 2. Vključena sta bila letna stopnja rasti ravni stroškov dela na uro in delež neplačnih stroškov v skupnih stroških dela¹⁰. Povratne informacije, prejete o objavi teh ocen, so pozitivne, in Eurostat bo še naprej pripravljaval letne stroške dela z razčlenitvijo po NACE Revizija 2.

3.2 Popolnost

Na splošno sta bili razpoložljivost in popolnost indeksa stroškov dela v celotnem referenčnem obdobju zadovoljivi. Eurostat je prejel koledarsko prilagojene podatke ter koledarsko in sezonsko prilagojene podatke vseh držav članic za vsa četrtletja, razen v enem primeru (Grčija za 3. četrtletje 2019). Države članice so predložile tudi sezonsko neprilagojene podatke, razen Danske in Švedske, ki so jima bila odobrena odstopanja¹¹.

V primeru Danske so bili vsi podatki o ISD za referenčno 4. četrtletje 2019 pravočasno poslani Eurostatu, objavljeni pa s pettedensko zamudo, ker se je čakalo sprejetje odločitve o evidentiranju novega sistema socialnih prispevkov.

Kar zadeva države Evropskega gospodarskega prostora (EGP)¹², sta Islandija in Norveška poslali podatke o ISD za vsa četrtletja referenčnega obdobja.

Švica ne zbira četrtletnih podatkov o ISD.

Kljub izboljššanemu zajemanju sezonsko prilagojenih podatkov glavne vrednosti še vedno temeljijo na medletnih (Q/Q – 4) spremembah koledarsko prilagojenih podatkov, ki kažejo manjšo volatilitet. Vendar so vsi podatki, tudi sezonsko prilagojene ocene, na voljo na ustrezni strani podatkovne zbirke Eurostata, s čimer se zagotavljata jasnost in skladnost z drugimi statistikami cen (zlati na primer harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin)¹³.

⁹ COM(2002) 661, sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu: *Na poti k boljšim metodologijam za statistiko in kazalnike na območju eura*.

¹⁰ Glej sklop podatkov *lc_lci_lev* v zbirki podatkov Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, na voljo v angleščini, francoščini in nemščini).

¹¹ V skladu z Uredbo (ES) št. 1216/2003 Danski, Nemčiji, Franciji in Švedski ni treba predložiti sezonsko neprilagojenih podatkov.

¹² Uredba (ES) št. 450/2003 se ne uporablja za Lihtenštajn.

¹³ Glej sklop podatkov *lc_lci_r2_q* v zbirki podatkov Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, na voljo v angleščini, francoščini in nemščini).

Za referenčno leto 2018 so nacionalna poročila o kakovosti predložile vse države članice. Ta poročila so bila potrjena in objavljena na ustrezni spletni strani Eurostata¹⁴.

3.3 Točnost

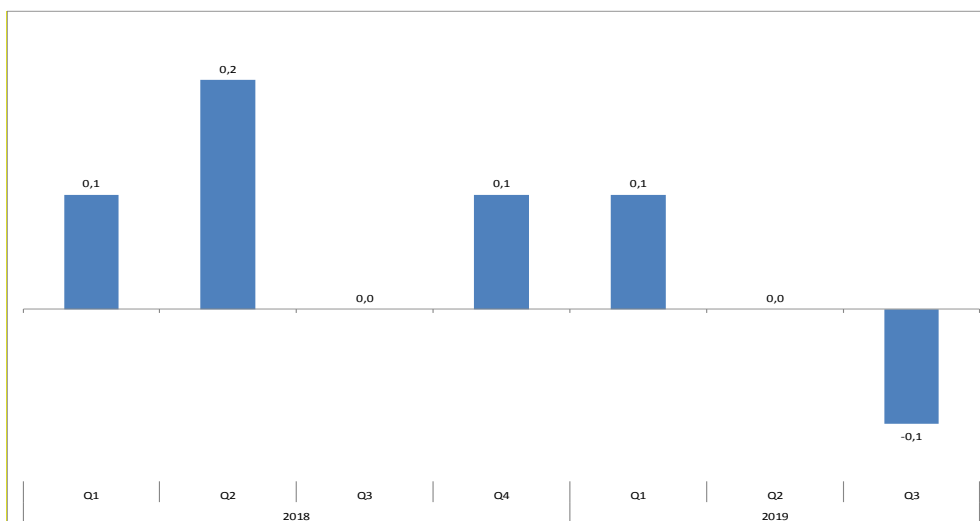
Točnost držav članic pri pošiljanju podatkov Komisiji od prejšnjega poročila je bila dobra, saj so bili vsi podatki razen za Grčijo za 3. četrletje 2019 poslani pravočasno; njeni podatki so bili poslani z osem dnevnim zamudo.

Kar zadeva države EGP, sta Norveška in Islandija podatke o ISD poslali pravočasno.

3.4 Natančnost

Indeks stroškov dela je sestavljen iz različnih spremenljivk (npr. stroškov dela in opravljenih ur), ki lahko izhajajo iz različnih virov. To pomeni, da se lahko revizije pojavijo kadar koli in vplivajo na zadnje četrletje, več četrletij ali cela leta. Če se prilagoditve nanašajo na referenčno leto, je treba revidirati celotno serijo. Revizije glavne vrednosti EU (medletna stopnja rasti) so od prvega četrletja 2018 samo enkrat presegle 0,1 odstotne točke (revizija za 0,2 odstotne točke za 2. četrletje 2018, glej sliko 1). To predstavlja izboljšanje natančnosti v primerjavi s prejšnjim poročilom.

Slika 1: Spremembe medletne stopnje rasti
med prvo in zadnjo (1. četrletje 2020) objavo ISD
(EU-28, NACE Revizija 2, agregati področij od B do S, skupni stroški dela v odstotnih točkah)

¹⁴

http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/lci_esqrs.htm (na voljo samo v angleščini).

3.5 Primerljivost

Primerljivost med državami zagotavljajo podrobne opredelitve in metodologija, vključena v zakonodajo o ISD. Države članice zahteve EU izpolnjujejo z viri podatkov, ki so na voljo na nacionalni ravni. Večina jih uporablja raziskovanja ali kombinacijo raziskovanj in upravnih podatkov, dve državi članici pa se zanašata izključno na upravne vire.

Za objavo primerljivih podatkov o indeksu stroškov dela skozi čas je pomembno popraviti vplive koledarja in sezone. Glavne vrednosti se prilagodijo za vplive koledarja, sezonskost pa se izravna s primerjavo istih četrtletij v dveh zaporednih letih.

V skladu s členom 1 Uredbe Komisije (ES) št. 1216/2003 je treba podatke o indeksu stroškov dela zagotoviti neprilagojene glede na sezono in prilagojene glede na koledar ter prilagojene glede na koledar in sezono.

V Uredbi (ES) št. 450/2003 ni izrecno navedeno, ali je treba koledarske in sezonske prilagoditve izvesti z neposrednim ali posrednim pristopom. Posredna prilagoditev pomeni, da se osnovne serije prilagodijo in nato uporabijo za izračun agregatov na višji ravni, neposredna prilagoditev pa pomeni, da se vsaka posamezna serija, vključno z agregati na višji ravni, prilagodi posebej.

Eurostat v primeru ISD priporoča uporabo posrednega pristopa, da se preprečijo neskladnosti med skupnimi stroški dela in komponentami. Poleg tega take neskladnosti uporabniki hitro odkrijejo in lahko vzbudijo pomisleke o splošni kakovosti ISD.

Eurostat sistematično odkriva neskladnosti med skupnimi vrednostmi in komponentami v višini 0,1 odstotne točke ali več (po zaokroževanju) ter odkrite neskladnosti sporoči zadevni državi z validacijskim poročilom. Skupni ISD se nato preračuna na podlagi plačnih in neplačnih komponent (posredni pristop). Ta usklajeni pristop prav tako zagotavlja izboljšano primerljivost med državami.

Na srečanju LAMAS-LMI, ki je potekalo leta 2019, je Eurostat obvestil države članice o svoji oceni sezonsko in koledarsko prilagojenih serij, poslanih za indeks stroškov dela. Sezonsko in koledarsko prilagojeni podatki so bili analizirani ločeno; preverila se je tudi prisotnost preostalih sezonskih oziroma koledarskih učinkov. Predlagana je bila standardna predloga. Države so jo sprejele, da bi dokumentirale postopke sezonske in koledarske prilagoditve. Države, v serijah katerih so se kazali preostali sezonski ali koledarski učinki, so bile pozvane, naj preverijo svoje prilagoditvene postopke in sporočijo ugotovitve.

3.6 Skladnost s podatki iz nacionalnih računov

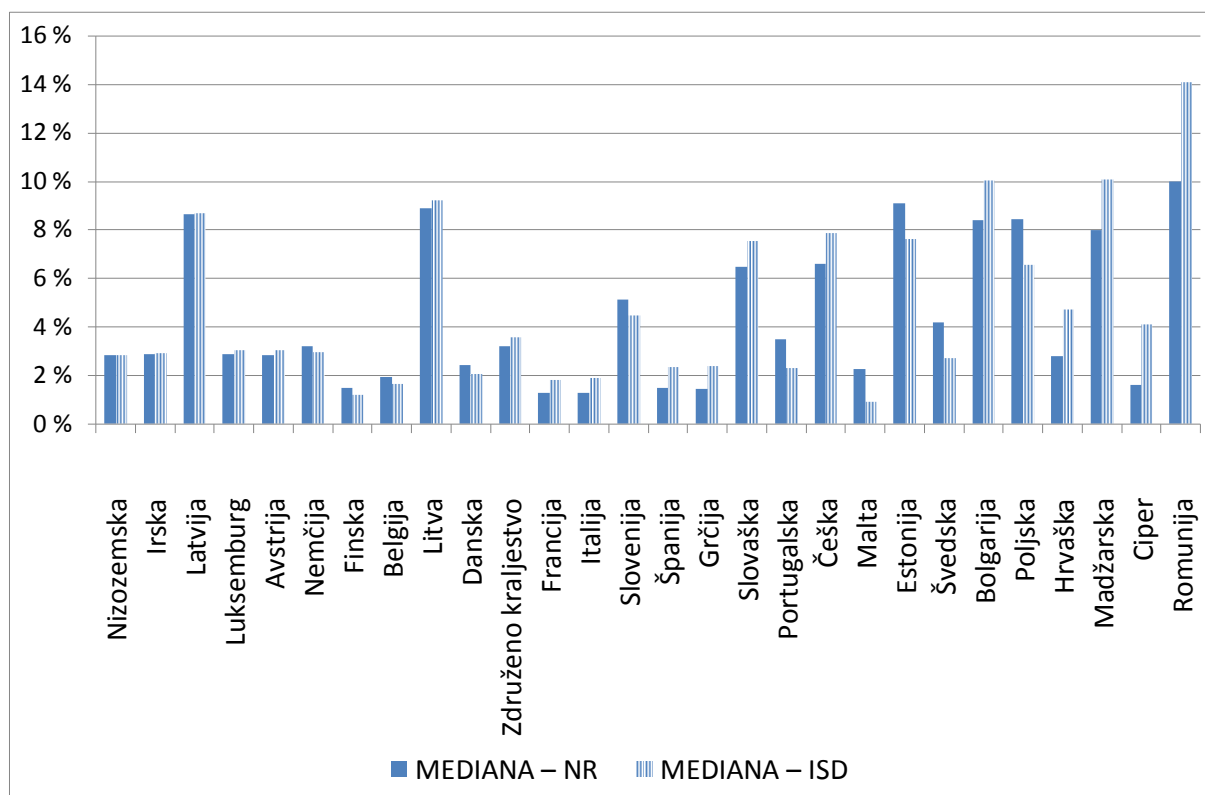
Eno od področij, ki se mu še naprej posveča pozornost, je skladnost ISD z drugimi statistikami o stroških dela, zlasti s četrtletnimi podatki o nacionalnih računih (NR).

Za letno poročilo o kakovosti so države članice pozvane, naj primerjajo stopnjo rasti indeksa stroškov dela s stopnjo rasti urnega plačila zaposlenih iz nacionalnih računov (opredelitev

ESR 2010¹⁵). Za nabore podatkov se ne pričakuje, da se popolnoma ujemajo: tudi če se uporabljajo skoraj enake opredelitve stroškov dela, se lahko statistični viri in obdelave razlikujejo. Poleg tega je za indeks stroškov dela in nacionalne račune še zlasti težavno zbiranje podatkov o opravljenih urah. Kljub tem razlikam v metodologiji je poučno analizirati raven neskladij med obema viroma. Kadar so ravni nad določenim relativnim pragom, je lahko to pokazatelj težave s kakovostjo v enem od sklopov podatkov.

Eurostat je za ocenjevanje kakovosti nadaljeval spremljanje agregatov področij od B do S NACE Revizija 2 vsake države članice. Za to primerjavo so bili uporabljeni sezonsko neprilagojeni podatki o ISD, razen za Dansko in Švedsko, za kateri so bili na voljo koledarsko prilagojeni podatki. Mediana letne stopnje rasti indeksa stroškov dela se je primerjala z mediano letne stopnje rasti urnega plačila zaposlenih za deset četrtnetij, pri čemer se je dodatna analiza zahtevala pri razlikah za več kot dve odstotni točki. To je veljalo za Madžarsko (2,1 odstotne točke), Ciper (2,5 odstotne točke) in Romunijo (4,1 odstotne točke) (glej sliko 2, kjer so države razvrščene glede na naraščanje absolutne vrednosti vrzeli). Z državami članicami se bo še razpravljalo o rezultatih zgoraj navedene analize, zlasti glede podatkov o opravljenih urah.

**Slika 2: Mediana letne stopnje rasti indeksa stroškov dela (ISD)
v primerjavi z urnim plačilom zaposlenih (v NR)**
(NACE Revizija 2, agregati področij od B do S, skupni stroški dela,
referenčno obdobje: 4. četrtnetije 2017–1. četrtnetije 2020*, v %)

15

Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (UL L 174, 26.6.2013, str. 1).

* Razen za Belgijo in Dansko: 4. četrtoletje 2017–4. četrtoletje 2019. Ob pripravi dokumenta podatki o nacionalnih računih za 1. četrtoletje 2020 niso bili na voljo.

Eurostat je poleg median kot kazalnik volatilnosti primerjal standardno odstopanje letnih stopenj rasti serij ISD in nacionalnih računov.

V dveh primerih, in sicer pri podatkih za Avstrijo in Estonijo, se je standardno odstopanje serij ISD od serij nacionalnih računov razlikovalo za 2 odstotni točki. Obe državi sta bili pozvani, naj raziščeta izvor teh razlik in Eurostat obvestita o rezultatih.

IV. ZAKLJUČKI

Na splošno se je kakovost indeksov stroškov dela držav članic in agregatov EU od prejšnjega poročila še naprej izboljševala. To še zlasti velja za obseg revizij.

Poročila o kakovosti, ki so jih predložile države članice, so bila obdelana z uporabo zadnje različice orodja za obdelavo metapodatkov evropskega statističnega sistema in dana na voljo vsem uporabnikom.

Med drugimi spremembami od prejšnjega poročila se je podlaga za področje ISD določila glede na novo bazno leto (2016), sprejet pa je bil tudi dogovor o novi predlogi za boljše poročanje o praksah držav članic na sezonsko prilagojenem področju. Od prvega četrtoletja 2020 agregati ISD odražajo novo sestavo Evropske unije brez Združenega kraljestva.

Eurostat od leta 2017 objavlja letne ocene ravni stroškov dela na opravljeno uro po področjih NACE Revizija 2, in sicer na podlagi ravni iz ankete o stroških dela in trendov indeksa stroškov dela. Uporabniki, zlasti institucionalni, ki uporabljajo te podatke za spremljanje zblževanja plač v Evropski uniji, so dali pozitivne povratne informacije.

Komisija bo z uporabo predloženih podatkov in druge nacionalne dokumentacije, med drugim poročil o kakovosti, še naprej redno spremljala skladnost in kakovost podatkov. Če ne bo izboljšav ali te ne bodo zadostne, bo položaj skrbno preučila s pristojnimi nacionalnimi statističnimi organi.